

DET KONGELIGE
KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENT

Rovviltnemnda i region 3
c/o Statsforvalteren i Innlandet, Postboks 987
2604 LILLEHAMMER

Deres ref

Vår ref

Dato

22/2629-

9. desember 2022

Omgjøring av vedtak om endring av lisensfellingskvoten for jerv i 2022-2023 i region 3 (Oppland)

Klima- og miljødepartementet opphever rovviltnemnda i region 3 sitt vedtak av 6. oktober 2022 om endring av kvoten for lisensfelling av jerv i regionen for 2022-2023, jf. forvaltningsloven § 35 første ledd bokstav c, jf. andre ledd. Departementet anser at det på tidspunktet for nemndas vedtak 6. oktober ikke forelå «nye opplysninger» som tilsa en endring av lisensfellingskvoten, jf. rovviltforskriften § 10 fjerde ledd. Rovviltnemnda hadde derfor ikke kompetanse til å utvide lisensfellingskvoten.

Dette innebærer i utgangspunktet at rovviltnemndas vedtak av 27. juni 2022 om kvote og område for lisensfelling av jerv i 2022-2023, opprettholdt ved Klima- og miljødepartementets vedtak av 29. august 2022, er det vedtaket som er gjeldende for lisensfellingen av jerv i region 3.

På bakgrunn av forholdene rundt årets skadesituasjon i region 3, der skadebildet er svært ujevnt, har departementet vurdert at det er grunnlag for å endre lisensfellingskvoten som ble endelig fastsatt ved departementets vedtak 29. august, med to dyr, hvorav ett hunddyr innenfor jerveprioritert område. Lisensfellingskvoten for jerv innenfor jerveprioritert område i region 3 sesongen 2022-2023 er dermed fire dyr, hvorav to hunddyr.

1. Bakgrunn

Vi viser til vedtak fattet av rovviltnemnda i region 3 den 6. oktober 2022 om fastsetting av kvote og område for lisensfelling av jerv i 2022-2023, der kvoten for lisensfelling ble endret fra sju dyr til tolv dyr, uten begrensning i hunddyrkvote. Det ble åpnet for felling av fem dyr,

Postadresse
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo
postmottak@kld.dep.no

Kontoradresse
Kongens gate 20
www.kld.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
972 417 882

Avdeling
Naturforvaltningsavdelingen

Saksbehandler
Torbjørn Lange
22 24 58 28

hvorav fem hunddyr, i lisensområde A (jerveprioritert område), fem dyr i lisensområde B (beiteprioritert område), og to dyr som kan fordeles underveis i lisensfellingsperioden.

Kvoteg og område for lisensfelling av jerv i region 3 i 2022-2023 ble opprinnelig fastsatt ved nemndas vedtak av 27. juni 2022. Kvoten ble satt til sju dyr, hvorav en hunddyrkvoteg på sju dyr. Av disse kunne tre dyr, hvorav ett hunddyr, felles i lisensområde A (jerveprioritert område). Vedtaket ble påklaget av NOAH – for dyrs rettigheter den 18. juli 2022. Klima- og miljødepartementet avgjorde klagesaken ved vedtak av 29. august 2022, der rovviltnemndas vedtak ble opprettholdt.

I brev av 11. oktober 2022 besluttet Klima- og miljødepartementet å utsette iverksettingen av nemndas vedtak av 6. oktober 2022 frem til departementet har tatt stilling til om nemnda har grunnlag for å fatte nytt vedtak om kvoteg for lisensfelling. Bakgrunnen for beslutningen var usikkerhet hos departementet om hvorvidt vilkårene for at nemnda kunne endre kvoten for lisensfelling var oppfylt.

2. Klima- og miljødepartementets vurdering av nemndas vedtak om utvidelse av lisensfellingskvoteg for jerv i 2022-2023 i region 3

Rovviltnemndas adgang til å endre vedtak om kvoteg for lisensfelling

Etter rovviltforskriften § 10 fjerde ledd kan rovviltnemnda «*til enhver tid endre eget vedtak om kvoteg for lisensfelling dersom nye opplysninger tilsier det*». Ordlyden «nye» taler for at opplysningene må ha kommet etter rovviltnemndenes opprinnelige vedtak, og etter klageinstansens vedtak, i de tilfeller der vedtaket er klagebehandlet. At de nye opplysningene må «tilsi» at vedtaket om kvoteg for lisensfelling endres, innebærer at ikke enhver ny opplysning er tilstrekkelig. Det må gjøres en konkret vurdering av om de nye opplysningene er av en slik karakter at de endrer forutsetningene for kvoten som ble satt for det aktuelle området for det aktuelle året.

Departementet har i tidligere avgjørelser lagt til grunn at rovviltnemndene også i tilfeller der departementet etter klage har satt endelig kvoteg kan treffe nytt vedtak etter rovviltforskriften § 10 fjerde ledd. I slike tilfeller bør nemndene imidlertid være mer tilbakeholdne med å treffe nytt vedtak, enn der det kun er nemndas eget vedtak som berøres.

Videre har departementet redegjort for rovviltnemndenes myndighet til å fatte vedtak om nye kvoter etter rovviltforskriften § 10 fjerde ledd i instruks av 24. juni 2015. Det følger av instruksene at vedtak om nye kvoter underveis i fellingsperioden bare kan fattes dersom det foreligger «*vesentlige grunner for å fatte nye vedtak*».

Instruksene av 24. juni 2015 har blitt fulgt opp og presisert i instruks av 27. mars 2019. Det følger av instruksene av 27. mars 2019 at nemndene skal være svært tilbakeholdne med å treffe vedtak om nye kvoter underveis i fellingsperioden. Det understrekes i instruksene at det skal foreligge vesentlige grunner for å fatte nye vedtak, og at terskelen er høy. Departementet presiserte også at opplysningene må ha kommet etter rovviltnemndas

opprinnelige vedtak, og etter klageinstansens vedtak dersom vedtaket er klagebehandlet, og at det må gjøres en konkret vurdering av om de nye opplysningene er av en slik karakter at de endrer forutsetningene for den kvoten som ble satt for det aktuelle området for det aktuelle året i endelig vedtak. Det går frem av instruksen at slike opplysninger normalt vil være oppdaterte bestandstall.

Av instruksen av 27. mars 2019 følger det også at dersom det er tvil om det foreligger «nye opplysninger» som «tilsier» at vedtaket om kvote for lisensfelling kan endres, så skal nemnda ha dialog med departementet som klageinstans om der er anledning til å fatte nytt vedtak. Departementet bemerker at det ikke har vært dialog mellom departementet og nemnda i region 3 om denne saken.

Konkret vurdering

I vedtaket 6. oktober viser rovviltnemnda til at bakgrunnen for endringen av kvoten er nye opplysninger og skadesituasjonen i beitesesongen 2022, der det påpekes at regionen har hatt økende tap til jerv. Nemnda viser til forhold knyttet til bestandssituasjonen for jerv, blant annet at regionen har ligget på nær det dobbelte av bestandsmålet over flere år, og at det er økende tal på individ registrert på DNA-treff. Nemnda viser til at bestanden av jerv er stor og stiller spørsmål ved muligheten for oversikt over ynglinger i et geografisk stort og alpint område. Nemnda viser videre til at det «er sidan nemnda sitt vedtak på lisensfellingsskvote funne 1 sikker yngling og 1 usikker yngling til innanfor jerveprioritert sone».

I nemndas vurdering går det blant annet frem at:

«Trass i eit tilfredsstillande resultat på lisensfellinga 2021/2022, har vi likevel aukande tap til jerv. Nemnda meiner dette viser at vi har ei sterkt veksende jervestamme i region 3 – Oppland. Når vi overfleire år ikkje har klart å ta ut lisensfellingsskvota har bestanden ikkje vorte tilstrekkeleg regulert og har ført til ein aukande bestand i våre område sett opp mot andre regionar i Norge. Rovbase viser athovudtyngda av registrerte tap til jerv i perioden 10.06. til 29.09.2022 er i region 3 – Oppland, jmf kartet over.

Vi har ikkje den heile og fulle oversikta over skadeomfanget etter årets beitesesong, men det er dokumentert særst stort aktivitetsnivå på jerven og ei aukande jervestamme som må regulerast sterkare for å førebygge neste års beitesesong. Konfliktnivået byrjar nå å bli så høgt at det går på tilliten laus til både miljømyndigheitene og forvaltninga.

Det har vore gjort ein stor innsats både frå statsforvaltar og frå kommune og beitenæring på førebyggjande og konfliktdempjande tiltak, spesielt dei to siste åra i Nord-Gudbrandsdalen. Dette ser vi ikkje er nok, derfor må bestanden regulerast i større grad for å sikre beitenæringa i dette området.

Registrerte skader av jerv var i rekordåret 2015 på 193, ned på 44 i 2018 og er nå i 2022 oppe på 119 registrerte skader. Ei dobling sidan 2020. Vi kjenner til fleire enkeltbesetningar nå som har over 30% tap, men vi får ikkje eksakte tal på dette før den 1. november 2022.

Når vi da har liggi på nær det dobbelte av bestandsmålet over fleire år, det er aukande tal på individ registrert på DNA-treff og vi har hatt ein beitesesong som viser ei særst uheldig utvikling med tanke på jerveskader og vi har fått nye opplysingar, meiner nemnda at vi må auke lisensfellingskvota for å få kontroll på situasjonen og for å regulere bestanden i samsvar med føringar i forvaltningsplanen og rovviltforliket.»

Klima- og miljødepartementet har ved behandlingen av saken innhentet en faglig vurdering fra Miljødirektoratet. Miljødirektoratet avga sin vurdering 23. november 2022.

Direktoratet har blant annet vurdert om kunnskapsgrunnlaget for jerv i region 3 er endret fra departementets vedtak 29. august, og om kunnskapen tilsier en endring av kvoten. Om dette uttaler Miljødirektoratet:

«Det er Rovdata som har ansvar for Overvåkingsprogrammet for rovvilt og som publiserer bestandsdata som skal legges til grunn for rovviltnemndenes vedtak. Sekretariatet for region 3, Statsforvalteren i Innlandet la fram tall fra bl.a. NINA Rapport 2031 og NINA Rapport 2111 som grunnlag for nemnda sitt vedtak i juni. Disse rapportene fra Rovdata gav de nyeste kvalitetssikrede bestandsdataene fra henholdsvis hiregistreringer og DNA-analyser i landet i 2021. De var også de nyeste kvalitetssikrede dataene som forelå ved departementets klageavgjørelse i august.

I innstillingen til sekretariatet ble det bl.a. lagt fram tall fra DNA-rapporten som viste en estimert bestand i regionen på 34 (28-40) individer i 2020/2021. I Rovdata sin rapport om jervebestanden i Norge på bakgrunn av yngleregistreringene i 2022 (NINA Rapport 2179), som kom i oktober i år, blir bestanden i region 3 estimert til 35,5 jerveindivider før yngling i 2022.

I tillegg var det sikker kunnskap om avgang av jerv i regionen, som ble tatt til etterretning ved nemnda sitt vedtak. Det ble ikke registrert flere døde jerver i regionen i perioden mellom nemnda sitt vedtak og departementet sin klageavgjørelse.

Ved nemnda sitt vedtak i juni var det påvist 1 yngling av jerv i region 3. Ytterligere 1 yngling var påvist ved departementet sin klageavgjørelse. Statusen som antatt sikker eller dokumentert yngling i Rovbasen var imidlertid ikke kvalitetssikrede data ved noen av vedtakstidspunktene. Endelig status for årets ynglestatus for jerv ble publisert av Rovdata i begynnelsen av oktober, der endelig konklusjon var 2 påviste ynglinger i region 3 i 2022.

Et annet kunnskapsgrunnlag er påviste skader. Pr 27. juni var det ikke registrert noen skader i regionen. Det er påregnelig, ettersom jerveskadene erfaringsvis skjer i siste del av beitesesongen, og tiltar mot slutten av sesongen. Når departementet fattet sitt vedtak var det imidlertid registrert 104 skader i regionen. Pr. 8. november er skadeomfanget 132 påviste skader på sau og lam i region 3. Til sammenligning ble det påvist 100 skader av jerv på sau i regionen i samme tidsintervall i 2021. Skadene i 2022 er imidlertid konsentrert til noen få større skadeområder. Det er derfor ikke rimelig å anta at det er et lineært forhold mellom antall jerv og antall skader. Noen få jerver kan forårsake store lokale skader.

Direktoratet kan ikke etter dette se at det foreligger ny informasjon mellom departementet sin klageavgjørelse 29. august og frem til i dag som tilsier at det er grunnlag etter departementet sine instruksjoner for å endre kvote for lisensfelling av jerv i region 3. Rapporten fra Rovdata om yngleregistreringer i Norge som kom i oktober i år, bekrefter i store trekk kunnskap som var kjent for departementet ved sin avgjørelse.»

Departementet slutter seg til Miljødirektoratets vurderinger. Angående betydningen av skadesituasjonen for nemndas myndighet til å endre lisensfellingkvoten, mener departementet at skadesituasjonen ikke utgjør nye opplysninger som kan anses å endre forutsetningene for kvoten som ble opprettholdt i departementets klageavgjørelse 29. august 2022. Skadehistorikken og -potensialet i regionen er hensyntatt i vurderingen av om det skal åpnes for lisensfelling. Lisensfelling er et bestandsregulerende virkemiddel. Dette er grunnen til at departementet har understreket at opplysninger som normalt vil kunne gi grunnlag for å endre en lisensfellingkvote er oppdaterte bestandstall. Eventuelle konkrete skadesituasjoner må normalt håndteres ved skadefelling.

Departementet registrerer at det har vært en økning i påviste skader til jerv i årets beitesesong. Noe variasjon i antall påviste skader mellom år er imidlertid normalt, og dermed noe man må forvente. Noe avvik i påviste skader sammenlignet med foregående år er i seg selv ikke tilstrekkelig grunnlag for å fatte nytt vedtak. Departementet vil videre understreke at opplysninger om påviste skader også må vurderes i sammenheng med om aktuelle områder er prioritert for jerv eller beitedyr, samt hva som er bestandssituasjonen for jerv. I den forbindelse viser vi til at Miljødirektoratet gjennom høsten og vinteren vil vurdere eventuelt behov for ekstraordinære uttak av jerv basert på blant annet skadehistorikk og bestandssituasjonen.

Departementet viser videre til at bestandssituasjonen for jerv i regionen, og nasjonalt, er vurdert ved fastsettelsen av den opprinnelige lisensfellingkvoten. Departementet kan ikke se at forholdene som er nevnt i nemndas vedtak utgjør nye opplysninger som tilsier endring av kvoten som ble endelig fastsatt i departementets klageavgjørelse 29. august 2022.

Til opplysningen om påviste ynglinger, bemerker departementet at nemndas vedtak av 27. juni 2022, og departementets klageavgjørelse av 29. august 2022, la til grunn foreløpige data fra Rovdata over yngleregistreringer av jerv i Norge i 2022. I departementets klageavgjørelse vises det til saksframlegget fra sekretariatet som lå til grunn for rovviltnemndas behandling av klagen, der det blant annet fremkommer at det:

«På vedtakstidspunktet var det dokumentert en yngling i region 3, mens det senere er dokumentert ytterligere en yngling på barmarkskontroll. Det er altså to dokumenterte ynglinger i region 3 i 2022.»

Som Miljødirektoratet trekker frem, ble endelige data over yngleregistreringer for jerv i Norge 2022 publisert i oktober 2022, og rapporten viser at det i 2022 er registrert to ynglinger av jerv i region 3. Bestandsmålet for regionen er fire ynglinger. Resultatet av yngleregistreringene avviker med andre ord ikke fra det faktiske grunnlaget, basert på foreløpige registreringstall, som forelå på tidspunktet for klagebehandlingen av nemndas opprinnelige vedtak. Dette innebærer at de endelige dataene om yngleregistreringer, som forelå 3. oktober, ikke endrer forutsetningene for kvoten som ble fastsatt i departementets klageavgjørelse 29. august 2022. Departementet tilføyer at det, så vidt vi kan se, ikke foreligger nye opplysninger etter publisering av endelige tall for yngleregistrering av jerv i 2022 som endrer på dette.

Oppsummert er departementets vurdering dermed at det ikke foreligger nye opplysninger som tilsier endring av kvoten som ble fastsatt i departementets klageavgjørelse, jf. rovviltforskriften § 10 fjerde ledd. Etter forvaltningsloven § 35 første ledd bokstav c, jf. andre ledd, kan et forvaltningsorgans vedtak omgjøres av klageinstansen uten at det er påklaget dersom «vedtaket må anses som ugyldig». Det følger av vurderingene over at rovviltnemnda ikke hadde kompetanse til å endre vedtaket om kvote for lisensfelling. Rovviltnemndas vedtak av 6. oktober 2022 må derfor anses som ugyldig, og departementet opphever vedtaket.

3. Klima- og miljødepartementets vurdering av grunnlaget for endring av lisensfellingskvoten for jerv i region 3 2022-2023

Klima- og miljødepartementet har forståelse for at regionen har opplevd en krevende skadesituasjon i beitesesongen 2022, med en økning av antall sau påvist tapt til jerv. På bakgrunn av forholdene rundt årets skadesituasjon, som rovviltnemnda trekker frem i vedtak 6. oktober 2022, vil departementet nedenfor vurdere om det er grunnlag for å endre lisensfellingskvoten for jerv i sesongen 2022-2023, som ble endelig fastsatt ved departementets vedtak 29. august 2022.

Departementet har på denne bakgrunn innhentet en vurdering fra Miljødirektoratet om det er grunnlag for å endre lisensfellingskvoten for jerv i region 3 i 2022-2023. Miljødirektoratet uttaler blant annet om dette:

«Lisensfelling er først og fremst et virkemiddel for å redusere jervebestanden. Vi viser til at bestandsmålet for regionen ikke er oppnådd for 2022, og at det er uklart hva årsaken til dette er.

Direktoratet kan ikke se at det foreligger bestandsmessige grunner til å endre nemnda sin kvoteavgjørelse 27. juni i år. Rovdata sin rapport om hiregistreringene i 2022 bekrefter i stor grad den kunnskapen som lå til grunn ved nemnda sitt vedtak 27. juni og departementet sitt klagevedtak. Det var ikke uventet at det ble registrert få ynglinger i 2022 etter et relativt høyt uttak av jerv vinteren 2021/2022. Blant annet ble fire voksne hunndyr felt i skadefelling eller lisensfelling. Hvorvidt dette er en direkte konsekvens av en lavere bestand, eller om det også har sammenheng med at færre tisper gikk til yngling enn normalt, får vi et bedre svar på når DNA-rapporten for 2022 kommer i desember i år.

Vi ser imidlertid at det er registrert flere skader av jerv i 2022 enn de forutgående årene. Skjåk kommune viser i søknad om ekstraordinært uttak av jerv av 8. november i år til store tap av sau og lam i kommunen.

Skadebildet for region 3 er svært ujevnt i år, med noen få områder med relativt høye tap. Alle er innenfor forvaltningsområdet for jerv. En generell økning av kvote for lisensfelling vil ikke nødvendigvis føre til en reduksjon i skadeomfang innenfor forvaltningsområdet for jerv.

Direktoratet mener det vil være fordelaktig om fellingen ble innrettet mot disse områdene for om mulig å ta ut de skadevoldende dyra. Det er også i samsvar med nemnda sitt vedtak 27. juni, der det står at sekretariatet i samråd med nemndsleder har myndighet til å avgrense fellingsområde i jerveprioritert sone i og før fellingsperioden med formål å rette lisensfellingen til områder med høye tap gjennom beitesesongen.

Vi mener at vedtak om kvote for lisensfelling av jerv fra 27. juni er faglige godt forankret. Vi vil likevel foreslå at den delen av kvoten som er avsatt til forvaltningsområdet styres i størst mulig grad til de mest skadeutsatte områdene. De to områdene som peker seg mest ut er Skjåk kommune og Lesja kommune nord for E 136. Det er også påvist en del skader i Rondane, men færre enn i de to andre. I Rondane er det dessuten mulig å felle jerv i tilgrensende beiteprioritert område, der kvoten er høyere.

I nemnda sitt vedtak er det satt av 3 jerver som kan benyttes innenfor forvaltningsområdet, hvorav maksimum 1 hunndyr. Vi ser at hunndyrkvoten kan bli en begrensende faktor i muligheten for å ta ut jerver innenfor de mest skadeutsatte områdene, og foreslår å øke den til to hunndyr.»

Klima- og miljødepartementets vurdering

Det følger av forvaltningsloven § 35 første ledd bokstav a, at et forvaltningsorgan kan omgjøre sitt eget vedtak uten at det er påklaget, blant annet dersom endringen ikke er til skade for noen som vedtaket retter seg mot eller direkte tilgodeser. En endring av lisensfellingkvoten, er ikke til skade for noen private parter. Departementet vurderer derfor at det er adgang til å omgjøre vedtaket, jf. fvl. § 35 første ledd bokstav a.

Som Miljødirektoratet trekker fram i sin vurdering, er det registrert flere skader fra jerv i 2022 enn de foregående årene, og den geografiske fordelingen av skadene gir et svært ujevnt skadebilde. De områdene som har opplevd høye tap til jerv ligger alle innenfor forvaltningsområdet for jerv. Departementet er enig i direktoratets vurdering om at hunddyrkvoten på ett hunddyr innenfor jerveprioritert område kan begrense muligheten for jerveuttak i de mest skadeutsatte områdene. Tilsvarende anser departementet at den totale kvoten på tre dyr innenfor jerveprioritert område kan være en begrensende faktor for uttak i de mest skadeutsatte områdene.

En økning av kvoten innenfor jerveprioritert område, herunder hunddyrkvoten, innebærer en endring av Klima- og miljødepartementets vedtak 29. august 2022, som opprettholdt rovviltnemndas vedtak av 27. juni 2022, og forutsetter derfor at det er hjemmel etter nml. § 18 til å vedta en slik kvote.

Departementets vurdering er fremdeles at det er stor sannsynlighet for at det vil kunne oppstå skader av et visst omfang og av en viss alvorlighetsgrad på sau og tamrein i regionen i 2022/2023, og anser dermed vilkåret i nml. § 18 første ledd bokstav b om å avverge skade på tamrein og husdyr er oppfylt. Dette gjelder særlig i de mest skadeutsatte områdene, som Skjåk kommune og Lesja kommune nord for E18.

Departementet anser videre at det ikke finnes andre tilfredsstillende løsninger enn å øke lisensfellingkvoten innenfor forvaltningsområdet for jerv med to dyr, hvorav ett hunddyr for å ivareta formålet om å avverge skade i disse områdene. Departementet anser at en slik økning ikke truer jervebestandens overlevelse. Departementet anser dermed at vilkårene etter nml. § 18 er oppfylt.

Departementet bemerker at rovviltnemndas vedtak av 27. juni 2022 om kvote og område for lisensfelling av jerv i 2022-2023, opprettholdt ved Klima- og miljødepartementets vedtak av 29. august 2022, for øvrig gjelder. Dette innebærer, som Miljødirektoratet påpeker, at sekretariatet i samråd med nemndleder har myndighet til å avgrense fellingsområde i jerveprioritert sone i og før fellingsperioden med formål å rette lisensfelling til områder med høye tap gjennom beitesesongen.

4. Konklusjon

Klima- og miljødepartementet opphever rovviltnemnda i region 3 sitt vedtak av 6. oktober 2022 om endring av kvoten for lisensfelling av jerv i regionen for 2022-2023, jf. forvaltningsloven § 35 første ledd bokstav c, jf. andre ledd.

Dette innebærer i utgangspunktet at rovviltnemndas vedtak av 27. juni 2022 om kvote og område for lisensfelling av jerv i 2022-2023, opprettholdt ved Klima- og miljødepartementets vedtak av 29. august 2022, er det vedtaket som er gjeldende for lisensfelling av jerv i region 3.

På bakgrunn av forholdene rundt årets skadesituasjon i region 3, der skadebildet er svært ujevnt, har departementet vurdert at det er grunnlag for å endre lisensfellingkvoten som ble endelig fastsatt ved departementets vedtak 29. august, med to dyr, hvorav ett hunndyr innenfor jerveprioritert område. Lisensfellingkvoten for jerv innenfor jerveprioritert område i region 3 sesongen 2022-2023 er dermed fire dyr, hvorav to hunndyr.

Dette vedtaket er et enkeltvedtak og kan påklages i tråd med reglene i forvaltningsloven kapittel VI, senest innen 3 uker etter at vedtaket er gjort kjent. Klage stiles til klageorganet (Kongen i statsråd) og sendes til Klima- og miljødepartementet.

Med hilsen

Lene Lyngby (e.f.)
ekspedisjonssjef

Torbjørn Lange
avdelingsdirektør

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi
Miljødirektoratet